

Moskwa gepleşikleri goldaýar

Category: Kitapcy, Medisina, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Moskwa gepleşikleri goldaýar MOSKWA GEPLEŞIKLERİ GOLDAÝAR

Russiya Sergey Lawrowyň anna günü teklip edişi ýaly palestinalylary we ysraýyllylary täzeden gepleşik stolynyň başyna dolap başararmyka?

Birnäçe gün öñ «Россия-1» kanalynda efire berilýän «Большая игра» telegeleşiginiň alypbaryjysy Gazanyň ýonekeý ilata agyr ýitgileri çekdiren wagşyýana we gorkunç formada bombalanmagynyň ABŞ-nyň goldawy bilenem bolsa Ysraýylyň hazır bir ýere jemlenen palestin halkyny ýeňliše uçratmagyna hiç bir ýagdaýda kömek etmejekdigi, gaýtam tersine, ysraýyl režiminin jenayatlaryna babatda meniňki bilen bir hatarda jemgyyetçiliginiň ýazgarmalaryny artdyrjakdygy pikirimi eşidende, maňa ýaraşygy ýola goýmak üçin näme edilse gowy boljakdygyny sorady.

Telegeleşigiň alypbaryjysy elli ýyl öñ Sowet Soýuzyndan ABŞ-na göçüp giden we ABŞ-nyň prezidenti Riçard Niksonyň geňesarlygyny eden, soňky ýyllarda bolsa ABŞ-daky «NationalInterest» merkeziniň başlyklygyny eden we syrly ýagdaýda ol ýerden aýrylandan soň duýdansyzlyk bilen Russiya

gaýdyp gelip amerikan syýasatyň berk tankyt etmäge başlan Dmitriý Saýmsdy. Emma ekranda onuň soragyna jogaplamaga ýeterlik wagtyň ýokdy.

Aslynda men soragyň jogabyny bireyýämden bări bilyärin.

Ilki bilen-ä Ysraýyl ähli söweşjeň operasiýalaryny haýdan-hay duruzmaly, bu ýagdaý «Hamas» üçinem şeýle.

Moskwanyň BMG-nyň Howpsuzlyk Geňesi (HG) tarapyndan ýeke-täk sebäpden (ABŞ-nyň ugur-utgasyz pozisiýasy) sebäpli goldanmaýan atyşygy bes etmek hakdaky kararyň taslamasynda talap edýän zady-da şudy.

Yzyndan Ysraýyl arap we palestin topraklaryny okkupirlemegini bes etmeli. Aparteidden, zorlukly ýer eýelemelerinden, oturymlı ýerleri giňeltme syýasatyndan el çekmek için gyssagly işler geçirilmeli.

Palestina konflikti BMG-nyň HG-niň kararlaryna laýyk çözülmeli. Okkupasiýa astyndaky ýerlerde bikanun jöhit yerleşmelerini-de aradan aýyrmaly.

Iň esasy -da, 1967-nji ýylyň 4-nji iýunyndaky çäklerde paýtagty Gündogar Ierusalim bolan Ysraýyl bilen ýanaşyk ýasaýan doly garaşsyz Palestina döwletini gurmaly.

Harby güýji gorkunç we rehim-şepagatsyz ulanmaly däl-de, diňe şu, aglabasy gynansak-da hökümetleriniň parahatçylyga garşı telbe we howply syýasatyň goldaýan ysraýyl raýatlarynyň howpsuzlygyna kepil geçip biler.

Bu syýasatyň ýaragly çaknyşygyň daş-toweregine syçramagyna getirme ähtimallygynyň-a gürrüñinem edemzok.

Dünýä Ysraýylyň özünü goramaga bolan hukugyna dogry düşünýär. Emma adam hukulkary hukugynyň esasy ýörelgelerini gödek bozýan

bular ýaly gorkunç usullar we ýollar arkaly däl! Eýsem Ysraýylyň özünü goramaga hukugy bar-da, başgalaryň basybalyjylyga garşy goranmaga haky ýokmy? Basybalyjy döwletiň basyp alan ýerleri babatda borçlary we jogapkärçilikleri ýokmy?

Russiýanyň ysraýyl goşunynyň wagşylyga ýüz urup edýän şumluklaryna garşy kanuny biynjalyklygynyň aňyrsynda käbir raýatlaryň radikal nägilellileri öñe saýlandy.

29-njy oktýabrdı Demirgazyk Kawkazda ilatynyň galabasy musulman bolan Dagystan Respublikasynyň paýtagty Mahaçgala şäheri bir bulagaýlyk zerarly sarsgyna düşdi.

Bulagaýlyk müňe golaý baş-basdakçydan ybarat gahar-gazaply toparyň palestinalylara raýdaşlyk duýgusyny bildirip, howa menziline dökülmegi bilen soňlandy. Olar Tel-Awiwden gelen uçaryň ýolagçylarynyň arasyndan «jöhit bosgunlary» gözleýärdiler.

Hakykatdanam ýolagçylaryň arasynda çagalaryny saglygyny bejertmek üçin Ysraýyla giden tat jöhitleri bilen bir hatarda dagly jöhitlerem bardy.

Göräýmäge bu hadysa töötänlikden bolup geçen zadam däl, ol guramaçylaryň meýilleşdirisi ýaly döwlet baştutany Wladimir Putiniň ýurduň dini jemagatlarynyň öñbaşçylary bilen duşuşyk geçiriren gününüň ertesi bolup geçdi.

Putin bu duşuşykda Ýakyn Gündogardaky çaknyşygyň üstünde durup geçip: «Ysraýyllı maşgalalara we garyndaş-dogany öldürilen ýada ýaralanın beýleki raýatlara» teselli beriji sözlerini ýollapdy.

Döwlet baştutany başgalaryň eden etmişleri üçin bigünä adamlary günükärlemeli däldigini aýdyp: «Terrorçylyga garşy görəş ýaramaz atly «köpcülikleyin jogapkärçilik» prinsipine görə alnyp barylmaýar. Häzir şu prinsip garrylara, aýallara, çagalara, ähli maşgalalara we gaçybatalgadan, azyk we suw üpjünçiliginden elektrik togundan, medisina hyzmatlaryndan mahrum galan yüz müňlerçe adama garşy ýöredilýär» diýipdi.

Biriniň bu baş-basdakçylar topbagyny dolandyryandygy we ugrukdyrýandygy bellidi, sebäp adamlar şübhelenji ýagdaýda çaltlyk bilen howa menziline tarap eñdiler.

Ildeşlerimiz has soňra bu wakalar bolup durka surata düşürilen we buýr-bulaşyk sakgally adamyň uçaryň motorynyň içinde gizlenendigi aýdylan jöhidi gözleýişlerini görkezýän wideolaryň üstünden gülüp hezil etdiler.

Bärde şu nakyly ýatlap geçsek ýerlikli bolar: «Heläkçilikleriň iň erbedi bizi güldirip bilenidir».

Mahaçgala howa menzilinde bolup geçen hadysanyň antisemitizmdigini aýtmak ýalňyş bolar, çünki köpmilletli bu respublikada dagly jöhitler bilen bir hatarda köp sanly etniki toparyň wekilleri ýüzlerce ýyl bări agzybirlikde we parahatçylykda ýaşap gelýärler.

Jöhitligi kabul eden, etniki we dil taýdan tatlara ýakyn halk bolan (tatlarım, dagly jöhitlerem para dilinde gürleýärper) dagly jöhotler bilen goňşularynyň arasynda hiç wagtam haýsydyr bir çaknyşyk ýa-da duşmançylyk bolmady.

Dagly jöhitler arasynda köp sanly baý işewürler bilen bir hatarda sungat we döredijilik dünýäsinde-de öbdebaryjy wekilleri bolan gallaw halk.

Demirgazyk Kawkaz halklarynyň biri bolan inguşlarynyň wekillerinden we iň baý rus işewürlerinden biri hasaplanýan Mihail Guseriýew gadymy döwürlerden bări Kawkaz halklarynyň arasynda hiç hili çaknyşygyň bolmandygyny ýatlatdy.

XIX asyrda Russiya imperiyasyna garşı goreşen Şeýh Şamil yslam şerigatyna esaslanýan döwletini guranda onuň hyzmatyny eden lukman bilen gaznadár (kassiri) dagly jöhitlerdendi we onuň söýgülü aýaly Anna ermeni söwdagäriniň gzydy. Hatda onuň goşunynda dagly jöhitlerden düzülen bir atly birlik hem bolupdyr. Emma häzir birnäçe ygtyýarlynyň tersine Guseriýew Mahaçgaladaky baş-basdakçylaryň eden etmişlerine antisemitizmiň alamatlaty hökmünde baha bermekden gaça

durmagyň däl-de, hasam beteri berk öňüni alyş çärelerini gerekligini öňe sürýär we şu çagyryşy edýär:

– *Antisemitizm çybany ulalmaga başlasa, munuň hiç bir ýagdaýda demagogiýa makiýažy bilen ýuwmarlanmazlygy gerek. Gaýtam tersine, operasiýa bilen içini diliп boşatmaly we ýasaýyşymza garşy howpa öwrülmezligini gazanmaly. Muny düşunjelerimizde we ruhlarymyzda antisemitizmi bir gezekde we hemişelik ýok etmek maksady bilen etmeli.*

Şuňa meňzeş köpcülikleyín gapma-garşylykly hadysalarda jemgyyetçilik howpsuzlygyny üpjün edýän güýçleriň mynasyp görnüşde garşylyk bermezden öň býurokratik päsgelçilikleri aşmagynyň uzak wagt alýandygy ABŞ we beýleki Günbatar ýurtlaryndan tapawutlylykda rus howpsuzlyk edaralaey dessine we kesgitli ýagdaýda öňüni alyş işlerini geçirdiler we gan dökülmeginiň öňüni almagy başardylar

Ýerli ýolbaşçylaram şobada işe girişdi, iň esasy sy-da Russiýanyň döwlet ýolbaşcysy bu boýunça hüsgärligi elden bermedi.

Bu agzalalygy we bulagaýlygy guranlaryň ruslaryň agzybirligini we asudalygy bozmaga hyýallanyp eden synanyşygy şowsuz gutardy.

Ýagdaý baş-basdakçylar bilen bolup geçen çaknyşygyň yzyndan käbirleri ýaralanan jemgyyetçilik güýçleri tarapyndan gözegçilik astyna alyndy.

Has soňra adamlary üýşmäge çagyraryň Telegramdaky oppozisioner «Dagystan sáheri» kanalydygyny belli boldy.

Ukrainanyň paýtagty Kiýewden bu çagyryşy eden kanalyň ýüpleri «gurjaklaryň düýp oýnadyjylarynyň» bolan Günbatara sary uzaýar.

Russiya Sergeý Lawrowyň anna günü teklip edişi ýaly palestinalylary we ysraýyllylary täzeden gepleşik stolynyň başyna dolap başararmyka?

Witaliý NAUMKIN,

Russiýanyň Ylymlar akademiyasynyň Gündogary öwreniş institutynyň direktory.

Penşenbe, 09.11.2023 ý. Publisistika